

Ar jaunu elpu turpina lībiešu stāstu

Projektā “Stūrīši” ieguvuši jaunu šindeļu jumtu, skursteni, piebūvi ar labierīcībām un biokanalizācijas sistēmu.

✂ Māriete Raks-Lasmane, “Talsu Vēstis”

Pašā Mazirbes centrā, pretī vēsturiskajam Lībiešu tautas namam, atrodas “Stūrīši”. Tā ir mājvieta vienai no bagātākajām privātajām senlietu kolekcijām Kurzemes piekrastē, ko ar mīlestību un milzu darbu izveidojusi un uztur Ginteru ģimene. Jūnijā muzejs oficiāli vēra durvis, uzsākot šī gada darba sezonu un atzīmējot paveiktos pārbūves darbus.

BŪT LĪVAM

Mazirbe ir kā simbols izzutībai un kultūras mantojumam, kas spītē laika zobam. “Stūrīšu” vēsture sniedzas tālajā 1888. gadā, kad šī māja tika uzcelta. Ceļš līdz šodienas veidolam bijis ilgs un izaicinošs. Ginteru ģimene īpašumu iegādājās 1999. gadā, kad tas bija nonācis kritiskā stāvoklī. Gunta Gintere atceka, ka toreiz māja bija burtiski jāatgriež atpakaļ dzīvē. “Šeit, Mazirbes centrā, izglābām šo mājiņu no nebūtības, jo tā bija jau pussabrukusi,” stāsta Gunta, uzsverot, ka tas nebija mantots īpašums, bet gan apzināta izvēle glābt vēsturi. Tās atjaunošana ieguldīti lieli personīgie līdzekļi un laiks. Motivācija šādam solim meklējama dzimtas saknēs. Guntas vectēvs Jānis Otomers savulaik par zelta rubliem no Dundagas barona nopirka “Taizēļu” īpašumu. Savukārt šī māja, “Stūrīši”, atrodas tieši blakus “Taizēļu” īpašumam. Cieņa pret senčiem bijusi dziņulis, kas licis “Stūrīšiem” kļūt par ko vairāk nekā tikai dzīvojamo ēku. Laika gaitā šeit izveidojusies ļoti plaša senlietu ekspozīcija, ko jau daudzu gadu garumā ciema viesiem bijis iespējams apskatīt.

“Stūrīši” ir oficiāli nodoti Guntas mazmeitai Beātei, kura, lai arī ikdienā dzīvo ārpus Latvijas, atbild un kārtro visu, kas

saistīts ar dokumentācijas procesiem un oficiālo pusi. “Vecmāmiņa man “Stūrīšus” uzticēja pirms desmit gadiem, sakot, ka grib, lai jaunā paaudze zina – tas ir tavs. Lai nav tā, ka man jāstrādā, bet nekas nepieder. Pagāja laiks, kamēr sapratu, ko vispār darīt, jo arī sava dzīve bija jāiekārto. Tad sapratu, ka vēlos, lai “Stūrīši” kļūst par oficiālu muzeju. Līdz ar to mēs sākam garo darbu ar ēkas inventarizāciju, reģistrēšanu un izmantošanas veida maiņu uz sabiedrisku ēku. Nodibinājām biedrību “BeLiiv” (nosaukums angliki apvieno divas nozīmes – gan “ticēt”, gan “esi līvis”), un muzejs ir šīs biedrības centrālā vieta, kur darboties. Biedrības galvenais uzdevums ir saglabāt kultūrvēsturisko mantojumu un organizēt tūrisma lībiešu krastā,” stāsta Beāte.

MĀJA, KUR SAJUST PAGĀTNI

Runājot par senlietām, kas apskatāmas muzejā, Gunta uzsver: “Te viss ir sens un īsts. Mums ir milzīga kolekcija. “Ekspozīti netiek stingri šķirti pa gadsimtiem; tas ir dažādu laiku sajaukums, kas rada dzīvas, senas mājas sajūtu. Apmeklētāji šeit var apskatīt dažādus vēsturiskus dārgumus – senus dvieļus, apģērba gabalus, tītavas, ratīņus, abras, gultas, skapjus, lādes, šķīvjus utt. Īpaša vieta atvēlēta arī lībiešu mantojumam. Piemēram, kolekcijā ir gan lībiešu tautastērpi, gan literatūras izdevumi u.c. Gunta pati viesus sagaida etnogrāfiskajā lībiešu tautastērpā, uzskatot, ka tas ir cieņas apliecinājums gan apmeklētājiem, gan tradīcijām.

Nupat, šī gada pavasarī, noslēdzies nozīmīgs posms “Stūrīšu” attīstībā. Ar Eiropas fondu atbalstu veikti nozīmīgi būvdarbi, kas sākas iepriekšējā gada oktobrī. Tagad ēkai ir ne tikai atjaunots, kvalitatīvs šindeļu jumts un skurstenis, bet

6. jūnijā “Stūrīšu” atklāšanas pasākumā. Ginteru ģimene trīs paaudzēs. Pa vidu Beāte, sānos vecmamma Gunta un mamma Andžella.

PUBLICITĀTES FOTO

Ekspozīcijā var apskatīt dažādas senlietas – dvieļus, apģērba gabalus, tītavas, ratīņus, abras, gultas, skapjus, lādes, šķīvjus utt. Īpaša vieta atvēlēta arī lībiešu mantojumam.

AUTORES FOTO

arī izbūvēts moderns “logs uz Eiropu” – jauna piebūve, kas nodrošina labierīcības un kas atbilst visām mūsdienu prasībām, tostarp pieejamībai cilvēkiem ar ratīņkrēsliem. Izbūvēta arī biokanalizācijas sistēma. Gunta slavē akurātos būvniekus no vietējā Talsu novada uzņēmuma SIA “Pretpils”, kuri strādājuši “ļoti kvalitatīvi, ar sirdi un dvēseli”. Neskatoties uz jauninājumiem, muzeja sirds paliek nemainīga – tā ir sena dzīvojamā māja, kurā joprojām var sajust pagātnes elpu.

DZĪVE MAZIRBES RITMĀ

“Stūrīši” ir atvērti apmeklētājiem galvenokārt vasaras sezonā, tomēr saimniece norāda, ka viesi droši var ierasties jebkurā gada laikā, galvenais ir pirms tam pieteikt viesošanās un visu sarunāt. Viesmīlība šajā muzejā neaprobežojas tikai ar priekšmetu rādīšanu un stāstīšanu par agrākajiem laikiem. Iepriekš piesakoties, apmeklētāji var nobaudīt arī tradicionālos lībiešu ēdienus. Guntas dēls Igors ir pavārs, tāpēc viesi var rēķināties ar autentisku garšu baudījumu. “Vairums viesu izvēlas ēst bukstiņu biežputru,” teic Gunta, piebilstot, ka piedāvājumā ir arī ķiseļi un citi kārumi, kas mūsdienu cilvēkam jau šķiet eksotiski. Apmeklētāju vidū ir gan senioru, gan skolēnu grupas, kā arī ģimenes. Gunta atzīst, ka tūrisms pēdējos gados kļuvis švakāks – gan kara Ukrainā, gan vispārējās ekonomiskās situācijas dēļ, taču tie, kas atbrauc, bieži

vien iemīlas Mazirbē uz mūžu.

“Stūrīši” šobrīd pilda arī neoficiāla tūrisma informācijas punkta funkciju. Viesiem tiek pastāstīts, kur vēl aiziet, kur paēst, kur redzēt skaistākos jūras skatus, iziet dabas takas vai atrast mieru klusās pludmalēs.

Ģimene cer, ka “Stūrīši” nākotnē varētu kalpot arī kā pulcēšanās vieta vietējam biedrībām un uzņēmumiem. Lai muzejs kļūtu par vietu, kur plauktu radošums, – lai mākslinieki, mūziķi, rakstnieki un citu radošo profesiju pārstāvji te var ierasties atpūsties un strādāt. “Mans skatījums uz nākotni ir optimistisks, jo līdzšinējā pieredze, kas iegūta, dzīvojot ārvalstīs, palīdz redzēt kopainu. Vēlētos, lai mēs visi kopā bez aizvainojumiem, intrigām un skaudības veidotu sadarbību. Domāju, ka tuvāko piecu gadu laikā mēs kopīgiem spēkiem varētu attīstīt Mazirbi tā, lai šeit strādātu un dzīvotu pašu cilvēki, kuriem būtu vienota nākotnes vizija, un tie varētu pārstāvēt savas intereses dažādās jomās. Jo lībieši vienmēr bijuši spītīgi, pastāvējuši par sevi, centušies saglabāt savu valodu, kultūru, tradīcijas un identitāti,” pauž Beāte.

Savukārt Gunta savu misiju rezumē ar vārdiem: “Šo daru pateicībā senčiem, pateicībā savam vectēvam un pateicībā, ka mums ir tik brīnišķīga vieta uz zemes.” Viņa uzskata, ka Mazirbe ir labākā un skaistākā vieta pasaulē, un “Stūrīši” ir šīs vietas dvēseles spogulis. ■

Sievietes par skaisto. Arī būvniecībā

leiva Vilmane, "Saldus Zeme"

Pamazām rimstas 9. jūlijā Vecauces pili sarīkotā foruma "Sieviete arhitektūrā, dizainā, būvniecībā 2025" pacilātība, kas raksturīga ikvienai nacionāla mēroga godināšanai. Fokusā paliek jautājums – kādus sabiedrībai vajadzīgus procesus rosina speciāli sievietēm pasniegta balva un laureātu darbi?

Biedrības "Building Design and Construction council" sarīkotajā forumā sumināja 43 speciālistes, ieskaitot sešas kurzemnieces. Pasākuma organizatores Agrita Lūse un Gunita Jansone lēš, ka desmit gados izcelta vairāk nekā 400 sieviešu profesionalitāte, darba spējas, gaume u. tml. Uzmanība sieviešu devumam bija vajadzīga kā pirms desmit gadiem, tā arī tagad. "Rīkojot Latvijas būvniecības gada balvu, konkursu "Ilgtspējība arhitektūrā, būvniecībā, dizainā", konferences un citus pasākumus, redzējām, ka aiz kadra paliek dāmas, kuras raksta projektus un vada visus galvenos procesus. Priekšplānā ir vadība, un tajā dominē vīrieši, vismaz mūsu nozarēs. Kuluāros dzirdam, ka būvniecībā, arhitektūrā un dizainā dzimumu diskriminācija diemžēl pastāv," skaidroja A. Lūse.

Viņas kolēģe Gunita Jansone piebilda, ka balva pirmām kārtām atstāj iespaidu uz laureātiem – stiprina viņu profesionālo reputāciju un vairo cieņu kolektīvā. "Ikdienā reti kurai pasaka paldies – arī tādēļ šis forums ir vajadzīgs. Vasaras ballē godinām *feinas*, darbīgas un profesionāli spēcīgas speciālistes. Līdzīgs konkurss, cik zinu, ir tikai Francijā. Latvijā mūsu idejas pārņem, un tas nav slikti," vērtē G. Jansone.

"SATUR" SILDUS KOPAINU

Abas laureātes no Saldus novada apgalvo, ka ikdienas darbos neizjūt dzimuma nozīmi. Sasniegumi summējušies vairākus gadu desmitus, un atzinību saņēmušas gan plašākā, gan šaurākā lokā. "Gadu gaitā izdevies panākt, ka cilvēki man uzticas, jautā, ieklausās viedoklī. Agrāk tā nebija. Atceros, cik ļoti pirms gadiem 20 bija jāiestājas, lai Saldus vēsturisko apbūvi pasargātu no modes viļņa – plastikāta logiem un durvīm. Bija reizes, kad paliku bezspēcīga. Pamatīgi piestrādāts, lai mums pilsētvidē būtu harmoniska krāsu gamma," atceras Saldus novada būvvaldes vadītāja un 29 gadus pašvaldības arhitekte Ingrīda Andersone.

Saldum saglabājusies neliela vēsturiskā apbūve, tāpēc arhitekte izvērs argumentus, lai būvniecības ieceru izstrādājumus pārliecinātu, ka dakstiņu jumts labāks par metāla un senatnīgiem namiem piestāv koka logi un durvis; ka vēsturiskā ēka un visa pilsētvide nezaudē, bet iegūst, ja nama fasādei noņemtu apmetumu un atklātu oriģinālo sarkano ķieģeļu mūrējumu.

I. Andersone savā profesionālajā darbībā izvirzījusi mērķi palīdzēt pēcpadomju laikā neizteiksmīgai pilsētai atgūt vēsturiskos vaibstus un iegūt modernus akcentus. "Pirms 30 gadiem sāku strādāt par pilsētas galveno arhitektu. Toreiz man šķita, ka pilsētā ir par maz gaismas un ar apgaismojumu varētu iegūt tūlītēju efektu. Arhitektūras žurnālos biju redzējusi, kā pasaulē izgaismo pilsētvidi, sajūsmīnāja fasāžu un laukumu apgaismojuma risinājumi. Nolēmu, ka Saldū arī tā vajag, bet vispirms jāsakārto komunikācijas, ielas, ēku fasādes...

Inguna Balcere kopš 2002. gada raksta un vada Jaunaucē muižas atjaunošanas projektus.

IEVAS VILMANES FOTO

Saldus novada būvvaldes vadītāja Ingrida Andersone Saldus centra iekšpagalmā.

Pilsēta tika saposta pa maziem posmiem ilgā periodā," vērtē arhitekte.

Laika nogrieznī viņai būtisks kļuva 1995. gads, kad par Saldū uzcelto Svētā Gregora kristīgās kalpošanas skolu abi ar viru Aigaru Andersonu saņēma pirmo Latvijas Arhitektūras gada balvu. Nozares eksperti atzinīgi izsakās arī par pašvaldības labiekārtoto iekšpagalmu. To atklāja pagājušā gada oktobrī, taču pirmās vizījas Ingridai bijušas jau studiju gados. 1986. gadā Rīgas Politehniskā institūta topošā arhitekte savā diplomdarbā izstrādāja ideju par pazemes galeriju slavenās novadnieces Leas Davidovas-Medenes skulptūru izstādīšanai. Virszemē bija plānota nelielu daudzdzīvokļu dzīvojamu māju apbūve ar labiekārtotiem pagalmiem. "Rezultāts sanācis pavisam citāds. Pēc vairāku ideju izstrādes un ilgākām diskusijām pašvaldībā vienojamies, ka būs rekreācijas zona," arhitekte norāda, ka pilsētvides attīstībā ideju un plānu maiņa ir dabiska.

Saldeniekī pārmaiņas nepieņem uzreiz, tāpēc kritizējuši arī valsti apbalvotus un tūristu apbrīnotus objektus. Arhitekta reaģē rāmi, jo "būvvaldes arhitekta misija ir redzēt kopumu, "saturēt" pilsētu; iedzīvotājiem kopskatu palīdz ieraudzīt

kvalitatīva arhitektūra un būvniecība, jo tās izglīto".

JAUNAUCNIECES "DĀMAS KOMPLEKTS"

Biedrības "Mēs – Jaunaucēi" līdzdibinātāja un vadītāja Inguna Balcere saskatījusi, ka organizācija Jaunaucē muižas kompleksā īstenojusi vairāk nekā 150 projektu par aptuveni miljonus eiro. Tie izlietoti pētniecībai, restaurācijai, būvniecībai un labiekārtošanai, interjera priekšmetiem un mēbelēm, kultūras norisēm. Nesena īpašuma atjaunošanā iesaistījusies Saldus novada pašvaldība. "Tas ir ārkārtīgi svarīgi, jo nākotnē būs jārealizē lieli projekti, un tādus var uzņemties tikai pašvaldība, nevis biedrība," skaidro jaunaucniece.

Biedrība strādā teicami – viņa citē restaurācijas, arhitektūras, kultūras un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas korifejus, kas viesojušies Jaunaucē pili. Rundāles pils bijušais direktors Imants Lancmanis jaunaucniecei devumu izcēlis savā jaunākajā grāmatā. Mākslas vēsturnieks Dainis Bruģis "Saldus Zemei" reiz apgalvoja, ka Saldus novada pašā pierobežā ir apbrīnojama dārgumu lāde, kurā ar lielu rūpību, cieņu un atbildību no laika

Laureātes Kurzemē

- Nominācijas "Sieviete arhitekte" Lielā balva – "Promenade Hotel" vadītājai **Inesei Židelei** no Liepājas.

- Nominācijas "Sieviete – arhitektūras veicinātāja" balva "Par nozīmīgiem sasniegumiem" – Saldus novada biedrības "Mēs – Jaunaucēi" vadītājai un Jaunaucē pils gidei **Ingunai Balcerei**.

- Šīs nominācijas balva "Par ieguldījumu" – Apriķu muzeja vadītājai **Ainai Cērmenei**.

- Nominācijas "Sieviete – dizaina veicinātāja" balva "Par nozīmīgiem sasniegumiem" – Saldus novada būvvaldes vadītājai **Ingridai Andersonei** un Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskolas mākslas struktūrvienības vadītājai radošajā darbā Mākslas izglītības programmām **Ivetai Heinackai**.

- Nominācijas "Sieviete dizainere" balva "Par ieguldījumu" – interjera dizaineri **Žanetei Zakovicai-Ozoliņai** no Liepājas.

zoba un cilvēku neprāta paslēpts daudz autentisku detaļu; tās parāda, kā izstrūkst citām klasicisma muižām. Jaunaucē pili atzinīgus vārdus veltījusi arī ilggadēja Latvijas Nacionālā mākslas muzeja direktore Māra Lāce un citi muzeju profesionāļi.

Organizācijai ticis grūti "dāmas komplekts" – Inguna Balcere ar humoru pārdēvē muižniecībā ierastu jēdzienu "džentlmeņa komplekts". "Mēs vienlaikus strādājam vairākās jomās, un katra ir smaga pati par sevi – tūrisms, restaurācija, pētniecība un krājuma veidošana, izglītība, klasiskās mūzikas pasākumu un profesionālās mākslas izstāžu rīkošana. Daudzi nenojauš, cik bagātīgs ir mūsu novadpētniecības krājums, taču no tā radām visu kultūras un tūrisma piedāvājumu – muižniecības tērpu kopijas, seno deju iestudējumus, gleznu ekspozīciju ar papildināto realitāti un visu pārējo," turpina speciāliste.

Viņa piedzima un uzauga blakus pilij, bijušajā muižas pārvaldnieka mājā. Pils allaž bijusi redzeslokā, taču pati savu artavu skaita kopš 2002. gada, kad kļuva par pili iekārtotās pamatskolas direktori un ieguva tiesības parakstīt ar pili atjaunošanu saistītus dokumentus.

"Man izdevies lielai problēmai ieraudzīt to mazo detaļu, kura jāiedarbina, lai iekustinātu visu mehānismu. Iesākumā daudz ko nezināju. Visu laiku esmu mācījusies, ko nezināju, to jautāju jomas vislabākajiem speciālistiem, un šī pieeja ir attaisnojusies," vērtē jaunaucniece. ■

Muzejs nav malā stāvētājs

✂ Ligita Kupčus-Apēna, "Kurzemes Vārds"

Šomēnes vienu nedēļu Liepājā pulcējās Baltijas Muzeoloģijas vasaras skolas dalībnieki. Fokusā bija tēma "Rītdienas muzejs: prakse, iespējas un rūpes". Starp lekcijām, darbnīcām, diskusijām "3K" aicināja uz īsu sarunu nozares profesionāļus – Cēsu muzeja direktori Elīnu Kalniņu, Tallinas pilsētas muzeja direktori Heli Nurgeri un Lietuvas Kultūras ministrijas pārstāvi Vaivu Lankelieni. Runājām par sabiedrības iesaisti, muzeju pieejamību un vietējo kopienu nozīmi.

– Kas šobrīd Cēsu muzejam ir svarīgākais? Par ko domājat visvairāk?

E. Kalniņa: "Viena no tēmām, protams, ir – kā iesaistīt. Mūsu sabiedrība mainās, un mainās arī muzeji. Muzejiem ir jāmainās līdz ar sabiedrību un jādomā par to, kas mūsu sabiedrībai un mūsu kopienām ir aktuāls.

Muzejs Cēsīs ir pašvaldības iestāde. Tādēļ mūsu prioritāte ir vietējās kopienas. Piemēram, pagājušajā gadā Cēsu muzejā bija 78 tūkstoši apmeklētāju. 60 procenti no tiem bija ārzemnieki. Tātad mazāks bija vietējo apmeklētāju skaits.

No šiem 40 procentiem cēsnieku, kuri faktiski ir samaksājuši par to, lai muzejā viss viņiem būtu pieejams, bija pavisam maz – mazāk nekā 10 procenti.

Tātad es apzinu, ka vādu muzeju Cēsīs, kurš vietējiem varbūt ir interesants tikai tik daudz, ka viņi atnāk divas reizes gadā, kad muzeji Latvijā ir atvērti bez maksas – Muzeju nakti un parasti arī valsts svētkos, kad mēs dodam iespēju bez maksas apskatīt muzeja pamatekspozīciju. Bet kāpēc viņi nenāk? Un kāpēc viņiem būtu jāmaksā pilna cena par pamatekspozīcijas apskati?

Manuprāt, iepriekšējos gados nav pietiekami strādāts un varbūt nav izdomāts, kā veidot tieši šo sasaisti, lai cēsnieks, un ne tikai cēsnieks, jo mēs esam Cēsu novada pašvaldība, tātad arī Cēsu novada iedzīvotāji, saprastu, ka tas ir viņu muzejs. Lai viņiem būtu dziļāka un tiešāka saikne ar šo vietu, nevis tikai atmiņas par to, kā bērnībā līdām pilsdrupās un tur kaut ko knakstījāmies, vai par to, kā iepriekšējā Muzeju naktī ātri izstaigājām ekspozīciju un paskatījāmies, ka nekas jau dziļi nav mainījies.

Mums jādomā, kā padarīt muzeju iekļaujošāku dažādām mērķauditorijām. Jā, bet primārajā fokusā tomēr ir mūsu vietējie cilvēki."

– Vai latvieši viesojas pie jums?

H. Nurgere: "Statistika liecina, ka latviešu skaits pieaug. Muzejā tas ir ņemts vērā, tāpēc latviešu apmeklētājiem ir pieejams audiogids latviešu valodā, kas ļauj ar ekspozīcijas saturu iepazīties dzimtajā valodā. Audiogids veidots īpaši – ekspozīcijas stāsts tajā pasniegts no latvieša skatpunkta. To ierunājusi kāda pazīstama igauņu rakstnieka sieva, kura ir latviete. Viņa muzeja saturu izstāsta caur latvietes pieredzi un redzējumu."

– Padalieties ar vēl citām metodēm vai veidiem, kā piesaistīt muzejiem vairāk apmeklētāju?

H. Nurgere: "Pēdējā laikā esam īstenojuši vairākas programmas. Mūsu mērķauditorijas ir dažādas, taču galvenais

LIEPĀJAS MUZEJA FOTO

Baltijas Muzeoloģijas vasaras skolas dalībnieki pārrunā idejas un dalās pieredzē. Saziņa lielākoties notika angļu valodā.

mērķis ir pieejamība. Pirms četriem vai pieciem gadiem, kad kovidā pandēmija tuvojās noslēgumam, mēs ieviesām bezmaksas svētdienas. Tās piesaistīja cilvēkus, kuri, iespējams, nekad iepriekš nebija apmeklējuši muzeju.

Bezmaksas svētdienas ir joprojām – katra mēneša pirmā svētdiena, tikai ne jūlijā un augustā. Cilvēki šo iespēju izmanto.

Un, pat ja varētu šķist, ka bezmaksas svētdienu dēļ zaudēsim ieņēmumus, patiesībā notika pretējais – mūsu ienākumi pat pieauga. Tas darbojas kā mārketinga kampaņa. Kad publicējam, piemēram, ka pagājušajā bezmaksas svētdienā mūs apmeklēja astoņi tūkstoši cilvēku, citi nodomāja: "Tur laikam ir kaut kas patiešām interesants, arī mums jāaiziet." Rezultātā mūsu ieņēmumi pat palielinājās."

– Tas pats jautājums kaimiņiem lietuviešiem. Kā jūs piesaistāt publiku muzejiem? Vai jums ir kādi mārketinga paņēmieni?

V. Lankeliene: "Arī pie mums katru mēnesi viena svētdiena ir bez maksas, un tā ir valsts līmeņa iniciatīva. Mums ir arī programma "Kultūras pase", kas piedāvā īpašas nodarbības skolēniem. Kaut kas līdzīgs ir Igaunijā un arī Latvijā, tikai katrā valstī ar citu nosaukumu.

Mums ir vēl "Sociālā recepte". Tā paredzēta gados vecākiem cilvēkiem, sākot no 65 gadu vecuma, kuri jūtas vientuļi vai kuriem ir psihiskās veselības traucējumi. Tie ir cilvēki, kuri bieži apmeklē ārstus nevis tāpēc, ka viņiem būtu kāda konkrēta slimība, bet gan tāpēc, ka viņiem ir nepieciešama sociālā saskarsme.

Programmu finansē valsts, un tās ietvaros bibliotēkas un arhīvi, bet galvenokārt muzeji, piedāvā īpašas programmas senioriem. Dažkārt tās ir pavisam vienkāršas nodarbības – grāmatu lasīšanas klubi un diskusijas, sarunas par kādu

muzeja eksponātu, adīšana, gleznošana mākslas muzejā vai dažādu priekšmetu konstruēšana."

– Vai tas darbojas? Sasniedz mērķi?

V. Lankeliene: "Pirmais gads bija sarežģīts, jo programmu vajadzēja ieviest praksē. Otrajā gadā viss jau noritēja vairāk vai mazāk veiksmīgi. Pašlaik izstrādājam jaunu pieeju, jo esam pamanījuši, ko vajadzētu mainīt, kas būtu jāuzlabo. Programma darbojas, un dalībnieku atsauksmes ir ļoti pozitīvas. Daļa no viņiem ir atradusi jaunus draugus un domubiedrus, ar kuriem turpināt sarunas un tikties arī pēc programmas beigām."

– Kādam vajadzētu būt nākotnes muzejiem? Kā tas izskatīsies?

H. Nurgere: "Manuprāt, tajā būs daudz vairāk dialoga nekā līdz šim. Cilvēkiem ir jājūt, ka muzejs ir arī viņu vieta, ka tas ir viņu muzejs.

Mēs vēl īsti nevaram iedomāties, kāds tieši būs nākotnes muzejs, taču ir skaidrs, ka tajā būs iesaistīts daudz vairāk cilvēku.

Daudz aktīvāk būs jāiesaista vietējā kopiena, un muzeju speciālistiem daudz vairāk būs jāieklausās sabiedrībā. Muzeji ir domāti cilvēkiem. Vēl vairāk – tos vajadzētu veidot kopā ar cilvēkiem. Sabiedrībai jāklūst par līdzautoru, kas līdzdarbojas muzeja satura veidošanā."

E. Kalniņa: "Dažkārt sabiedrībā valda priekšstats, ka muzeji glabā kaut ko tādu, kas uz cilvēkiem īsti neattiecas. Taču patiesībā viss, ko muzeji glabā, pieder sabiedrībai. Arī vēsture nav kaut kas no mums atrauts – tā ir daļa no mūsu kopīgās pieredzes un identitātes.

Arī muzejos glabātie priekšmeti būtībā ir visas Latvijas sabiedrības kopīgs īpašums. Tāpēc mūsu uzdevums ir nodrošināt, lai šis mantojums būtu pēc iespējas pieejamāks dažādos veidos – gan digitālajā vidē, kur daudzi cilvēki meklē un atrod informāciju, gan fiziskajā telpā.

Tieši iespēja sastapties ar autentisku priekšmetu atšķir muzejus no daudzām citām kultūras un izklaides iespējām. Neviens citam nav tā, kas glabājas muzeju krātuvēs. Mēs sabiedrības vārdā glabājam šo kopīgo mantojumu, un autentiskais priekšmets atrodas tieši pie mums."

V. Lankeliene: "Manuprāt, nākotnes muzejs būs arī vieta, kur tiek stiprināta sabiedrības noturība. Muzejs rāda faktus, rosina diskusiju un iesaista sabiedrību dialogā.

Muzeja uzdevums nav panākt, lai visi domātu vienādi. Cilvēkiem nav obligāti jāpiekrīt, taču viņiem ir jābūt iespējai diskutēt, uzklaut atšķirīgus viedokļus un kritiski domāt. Tieši šāds dialogs stiprina sabiedrības noturību, palīdz veidot tās identitāti un saliedē sabiedrību.

Nākotnes muzejam būs vēl viena ļoti svarīga loma – sargāt mūsu stāstus un neļaut citiem pārrakstīt vēsturi. Tas attiecas gan uz katra cilvēka personīgo pieredzi, gan kopienu un visas valsts vēsturi. Muzeji ir tās institūcijas, kuru uzdevums ir saglabāt šo mantojumu un nodrošināt, lai mūsu vēsture paliktu balstīta faktos, nevis tiktu pārveidota atbilstoši citu interesēm."

– Elīna, jūsu vadītajam muzejam demokrātija ir kļuvusi par vienu no stratēģiskajām prioritātēm. Kāpēc?

E. Kalniņa: "Jā, pagājušajā gadā izstrādājām jaunu muzeja darbības stratēģiju. Tajā esam skaidri definējuši, ka apzināmies – demokrātija Latvijā ir trausla. Tāpēc kā publiska institūcija mēs nevaram stāvēt malā. Mums mērķtiecīgi jādomā, kā palīdzēt stiprināt demokrātiju Latvijas un Baltijas sabiedrībā. Demokrātija nav pašsaprotama. Mums visu laiku jādomā: kā mēs kā publiskas iestādes nestāvēsim malā, bet rīkosimies atbildīgi un savā darbā aktualizēsim demokrātijai svarīgās vērtības." ■

Mūzika

- 1. augustā Līvu svētkos **Mazirbē** vakara koncerta stāsts vēstīs par mītisko telpu, ienākšanu dzimtā, iniciāciju un transformāciju.
- 1. augustā Čībiņkalnā **Kaltenes ciema** svētkos koncerts "Kaltenei ir talants".
- 1. augustā **Talsu** pilsētas svētkos uz skatuves satiksies grupa "Rīmdari" un Baiba Bite, Gustavo, Lauris Reiniks, Olga Rajecka, grupa "Pērle", "R. A. P.", "Zuši" un daudzi citi, piepildot Talsus ar dzīvību, emocijām un īstu vasaras svētku atmosfēru.
- 1. augustā Saldus novada **Būtnāru ciemā** koncertēs saksofonu duets "Marta & Neftali".
- No 2. līdz 6. augustam **Dienvidkurzemes novadā** skanēs festivāls "Rimbenieks". Koncertos Grobiņā, Bārtā, Ziemupē, Aizputē, Gaviezē, Medzē, Vaiņodē un Kazdangā Liepājas Simfoniskais orķestris piedāvās plašu muzikālo programmu – no baroka līdz pat mūsdienu autoru skaņdarbiem.
- 4. un 20. augustā biedrības "Miera māja" interaktīva izrāde "Saldus skices" **Saldus** ielās un laukumos kopā ar Jaunlutrīņu amatierteātra aktieriem, mūziķi Andri Akermani un dziedātāju Diānu Lubi.
- 7. augustā **Vilsonu verandā** "Maestro. Džeza. Vasaras vakars". Muzicēs Inese Bērziņa, Matīss Žilinskis, Reinis Zariņš, "Sophus Bech" un Gustavs Vilsons.
- 8. augustā **Rojas** brīvdabas estrādē norisināsies 3. pūtēju orķestru svētki "Jūra krāc, un taures pūš".
- 8. augustā Saldus novada **Gaiķu pagasta** 465. jubilejas svinības kopā ar Juri Hiršu un grupu "Klaidonis".
- 14. augustā **Vilsonu verandā** – koncertstāsts "Emīls Dārziņš, Mārtiņš un Agnese".
- 15. augustā **Rojas** brīvdabas estrādē "Rojas blūza svētki" iezīmēs jaunu punktu Latvijā šī mūzikas žanra kartē.
- 15. augustā Dižmāras tirgū **Talsos** viesosies grupa "Otra puse".
- 20. augustā Saldus novada **Lutrīņu skolas parkā** uzstāsies Mārtiņš Kanteris.
- 22. augustā **"Mazirbes saulrieta koncertā"** uzstāsies Jānis Stībelis, Gints Smukais un Jānis Kalniņš.

22. augustā **koncertzāles "Lielaiz dzintars"** kamerzālē Liepājas Simfoniskā orķestra diriģents un klarnetists Guntis Kuzma kopā ar vijolnieci Elīnu Bukšu un pianisti Agnesi Egliņu atskaņos smalku trio programmu. Pirmatskaņojumu piedzīvos Ilonas Breģes Klarinetes sonāte, skanēs arī Bēlas Bartoka, Ķarola Šimanovska un Paula Šēnfelda mūzika.

- 23. augustā **koncertdārzā "Pūt, vējiņi"** Jāņa Lūsēna autorkoncertā kopā ar Liepājas Simfonisko orķestri diriģenta Andra Veismaņa vadībā uz skatuves kāps spožs solistu ansamblis – Zigfrīds Muktupāvels, Aija Vītoliņa, Annija Putniņa un Raimonds Celms, kā arī pats komponists pie taustiņinstrumentiem.
- 27. augustā **Saldus** jaunajā iekšpagalmā Nacionālo bruņoto spēku Štāba orķestra koncerts.
- 28. augustā **Rojas** estrādē izskanēs sirsnīgs un emocionāls koncerts "No Latgales ar mīlestību".
- 29. augustā **Upesgrīvas "Rūķos"** Elīna un Vestards Šimkus koncertprogrammā "Latviskā romantika".

Māksla

- 1. un 2. augustā **"Pitrāga pieturā"** fotogrāfe Inese Rozentāle uzņems portretus, bet rakstniece Elizabete Lukšo-Ražinska uzklausi viņu Pitrāga stāstus. Izstādi jaunajā pasākumu telpā "Pitrāga kūpinātava" atklās 15. augustā.
- Līdz 7. augustam **Saldus novada** bibliotēkā mākslinieces Jolantas Purviņas gleznu izstāde.
- Līdz 14. augustam **Saldus novada** bibliotēkā apskatāmas Signes un Intara Krastiņu pērliņu mozaīkas.
- Līdz 21. augustam **Saldus novada** bibliotēkā Tallinā dzimušas mākslinieces un tērpu modelētājas Ķinas Čistjakovas personālizstāde "Lelles un emocijas". Autordarbus izmantotas ātrajā saziņā populārās emocijzīmes.

Līdz 30. augustam **Sabiles** Mākslas, kultūras un tūrisma centrā apskatāma Kristīnes Lapšas-Kalniņas kaķu portretu sērija "Hedonistu atspulgi".

Līdz augusta beigām **Latvijas Lauksaimniecības muzejā** Rundāles pils muzeja ceļojošā izstāde "Zirgi un zirgošanās Kurzemes-Zemgales hercogistē" un Ivara Kolodas foto izstāde "Gads ir balts no abiem galiem un pa vidu zaļš".

Augustā **Valdemārpilī** apskatāmas Ata Leviņa izstādes "Spicumi" un "...no krājumiem...", bet **Talsu** novada muzejā – gleznotājas Agates Apkalnes un mūziķa Kristapa Graša multimedāla izstāde "Visuma pieskāriens".

Līdz 31. augustam **Liepājas Latviešu biedrības namā** apskatāma sadarbībā ar Pasaules latviešu mākslas centru veidotā izstāde "Bez Amerikas", kas pirmo reizi Liepājā tik plašā apjomā eksponē trimdas latviešu mākslinieku darbus no Austrālijas, Kanādas, Zviedrijas, Anglijas, Itālijas, Venecuēlas un citām pasaules valstīm.

Līdz 6. septembrim **Liepājas muzejā** skatāma mākslinieka un Daugavpils Marķa Rotko mākslas muzeja vadītāja Māra Čačkas personālizstāde "Telpa starp apziņu un uztveri", kas pēta telpu starp pirmo sajūtu un apzinātu uztveri.

Līdz 27. septembrim **Jaņa Rozentāla Saldus vēstures un mākslas muzejā** keramiķa Andreja Ķiģeļa retrospektīva izstāde "Lielo formu meistars".

Teātris

- 6. augustā **Tipogrāfijas radošajā kvartālā** viesosies bijušais Jaunā Rīgas teātra aktieris Matīss Ozols ar savu izrādi "Meklējot okeānu". Tās pamatā ir viņa personīgā pieredze – drosmīgs lēmums atteikties no stabila darba un ierastās dzīves, lai dotos uz Jaunzēlandi un spertu soli nezināmajā.
- 9. augustā **Vilsonu verandā Upesgrīvas "Rūķos"** Ugas Gundara koncertizrāde "Tas ir normāli!". Koncertuzveduma skatītāju ziedojumi palīdzēs Ugam pabeigt Barcelonas Mākslu institūtu.
- 22. augustā **Brocēnu** estrādē Brocēnu teātra 80/20 gadu jubilejas nakts iestudējums. Tas tapis pēc Aspazijas lugas "Ragana" motīviem, piedaloties brocēniekiem, mažeikniekiem un kretingiešiem.
- No 20. līdz 23. augustam **Liepājas teātrī** un citās norises vietās notiks otrais starptautiskais teātra festivāls "Teātris tuvplānā", piedāvājot sešas izrādes no Somijas, Zviedrijas, Lietuvas, Igaunijas un Latvijas, kā arī režijas skices, lugu lasījumus un tikšanās ar māksliniekiem.
- 28. augustā **Saldus** jaunajā iekšpagalmā Baibas Sipiņieces-Gavares stāvējot izrāde "Vasaras brīvdabas izklupiens".

Citas lietas

- 8. augustā **Kubalu skolā-muzejā** skolotāja, rakstnieka un sabiedriskā darbinieka Ernesta Dinsberga 210 gadu jubilejai veltīta zinātniskā konference.
- 8. augustā **Mērsragā** gaidāmi Bākas ielas svētki.
- 8. augustā **Saldū**, Kalnsētas parka estrādē, Latvijas senioru deju kopu festivāls "Saldais medus piliens".
- 14. un 15. augustā **Brocēnu** pilsētas svētki. Viesosies Žoržs Siksnis, grupa "Dzelzs vilks" un duets "Red Velvet". Būs nakts pastaiga gar izgaismotu Cieceres ezera krastu, tirdziņi un degustācijas, aktivitātes bērniem un vecākiem.
- 15. augustā **vairākās vietās Liepājā** – Rucavas ielā, Papes ielā, Nidas ielā, Nīcas ielā, Bārtas ielā – notiks Lejaskurzemes ielu svētki.
- 15. augustā **Popes muižā** notiks kultūras mantojuma kopēju sumināšanas notikums "Dziļo kurzemnieku plezīrs".
- 15. augustā **Karostā** notiks tradicionālie Lāčplēša dārza svētki, šogad ar nosaukumu "Miers Karostā". Programmā būs spēles un performances, Karostas spēka cilvēku godināšana, koncerti, dejas, teātra izrādes, Liepājas rakstnieki un lasīšanas stūrītis, ārvalstu mākslinieku instalācijas un jauniešu foto izstāde.